

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

навчальної дисципліни «Інвестиційно-інноваційний менеджмент»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Логістика

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від
15.08.2022 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н.,
Глазунова О.О., голова циклової комісії економіки та управління, к.е.н., доцент
Скрипнюк К.О.

Рецензенти:

1. Старший викладач циклової комісії економіки та управління КЛК
ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова
О.А.

2. Професор кафедри логістики НАУ, доктор економічних наук,
професор, експерт Українського логістичного альянсу (УЛА) Смерічевська С.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)
Відсутня

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №7							
Тема №1 Теоретичні основи інвестиційного менеджменту	8	1	0	0,25	0	10	Тестові завдання, реферат
Тема №2 Зміст інноваційного менеджменту. Інноваційний тип та інноваційна модель розвитку економіки	8	1	0	0,25	0	10	Тестові завдання, реферат
Тема №3 Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства	10	1	0	0,25	0	10	Тестові завдання, реферат
Тема №4 Управління інноваційним проектом.	8	1	0	0,25	0	10	Тестові завдання, реферат
Тема №5 Правила прийняття інвестиційних рішень	10	2	0	0,5	0	20	Тестові завдання, реферат, практичне завдання
Тема №6 Інвестиційні ризики, їх оцінка та мінімізація	8	2	0	0,5	0	20	Тестові завдання, реферат, практичне завдання
Всього за семестр № 7:	90	8	0	2	0	80	залік

2. Методичні вказівки до практичних занять

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема №1 Теоретичні основи інвестиційного менеджменту

Навчальна мета заняття: поглибити і розширити знання студентів з теоретичних основ інвестиційного менеджменту.

Кількість годин – 0, 25 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 1:

1. Економічна сутність інвестицій, їх класифікація та роль.
2. Поняття інвестиційної діяльності підприємства та її особливості.
3. Сутність і зміст інвестиційного менеджменту та його місце в системі загального менеджменту підприємства.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Дайте визначення терміна «інвестиції».
2. В чому особливості змісту понять інвестиції?
3. Основні характеристики інвестицій, що саме і формують їх сутність?
4. Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності.
5. Які види інвестицій розрізняють за об'єктами вкладання коштів (майна)?
6. За періодом інвестування інвестиції поділяють на?
7. Яку роль відіграють інвестиції у системі забезпечення ефективного функціонування підприємства?
8. Сутність інвестиційної діяльності.
9. Характеристика інвестиційної діяльності підприємства.
10. Назвіть об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності?
11. Що вивчає інвестиційний менеджмент?
12. Назвіть принципи інвестиційного менеджменту?

Тема №2 Зміст інноваційного менеджменту. Інноваційний тип та інноваційна модель розвитку економіки

Навчальна мета заняття: вивчити сутність і види інновацій, особливості інноваційної діяльності, основні завдання та функції інноваційного менеджменту.

Кількість годин – 0, 25 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 2:

1. Сутність понять «інновація», «інноваційний менеджмент».
2. Національна інноваційна система.
3. Інноваційна інфраструктура.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Розкрийте зміст терміну «інновації».
2. Види інновацій за різними класифікаційними ознаками.
3. Інноваційний тип розвитку економіки.
4. Мета, основні завдання та функції інноваційного менеджменту.

5. Національна інноваційна система: сутність і структура.
6. Сутність, структура та значення інноваційної інфраструктури.

Тема №3 Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

Навчальна мета заняття: сформувати в здобувачів освіти теоретичні знання щодо сутності та значення інноваційно-інвестиційної діяльності, особливостей організації інноваційної діяльності підприємства, джерел фінансування інновацій.

Кількість годин – 0, 25 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 3:

1. Зміст інноваційно-інвестиційної діяльності.
2. Інноваційна діяльність як об'єкт інвестування.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Сутність інвестиційно-інноваційної діяльності.
2. Основні джерела фінансування інноваційної діяльності. Переваги та недоліки використання кожного з них.
3. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.
4. Види організаційних структур інноваційної діяльності.

Ситуаційне завдання

Приватне акціонерне товариство „Сонола”. Форма власності: колективна. Засновники ПрАТ „Сонола”: корпорація „СИСТЕМА ССБ”, Кропивницький (Україна); Western NIS Enterprise Found New York (USA). Організаційно-правова форма: приватне акціонерне товариство з іноземними інвестиціями. Галузь: харчова промисловість. Підгалузь: масложирова. Номенклатура: сушіння насіння сояшника (насіння доводиться до базисних кондицій); виробництво нерафінованої олії; переробка давальницького насіння; виробництво рафінованої олії; надання послуг з рафінації; надання послуг з дезодорації; виробництво тари (1 і 1,5 л пляшки); виробництво фасованої дезодорованої олії під торговою маркою „Сонола”. Технічна база: устаткування „Fratelli Djanazza” і „Alfa laval” Італія.

Середньооблікова кількість штатних працівників на підприємстві „Сонола” становить 250 осіб. Із загальної кількості працюючих на підприємстві робітники становлять 62,7%, а інші категорії персоналу – 37,3%. Увесь адміністративно-управлінський персонал має вищу освіту і великий досвід роботи в даній галузі. Основні робітники – 98%, допоміжні робітники – 2%. У структурі персоналу чоловіки становлять 63,4%, а жінки – 36,6%.

Підприємство є відкритою системою, постійно взаємодіє з іншими економічними суб'єктами. Для безперервного функціонування і розвитку

підприємству необхідно постійно взаємодіяти з іншими структурами з приводу закупівлі сировини і матеріалів, а також збуту своєї продукції. Головною проблемою для здійснення безперервного процесу виробництва є проблема сировини. Постачальниками сировини для ПрАТ „Сонола” є агрофірми, колективні сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства. Але тепер ці підприємства не в змозі забезпечити достатню кількість сировини, необхідної для повного завантаження виробничих потужностей. Як правило, усі вони знаходяться у важкому економічному становищі. Тому дирекцією ПрАТ „Сонола” було прийнято рішення про спільне вирощування соняшнику. При цьому ПрАТ за умовами договору зобов’язується 10 надати необхідне фінансування сільськогосподарських робіт у вигляді паливномастильних матеріалів, насіння, добрив.

За умовами договору сільгосппідприємство зобов’язується після закінчення терміну вирощування віддати фіксовану частку врожаю. Крім цього, ПрАТ „Сонола” закуповує сировину в сільгосппідприємствах Кіровоградської області. Як правило, ці угоди базуються на умовах постачальника (зазвичай це передоплата). Маючи гарний імідж процвітаючого підприємства, ПрАТ „Сонола” часто отримує можливість відстрочки платежу. Підприємством також здійснюються бартерні угоди. Але частка цих угод становить не більше 10% від загальної суми проведених операцій. Будучи підприємством харчової промисловості, ПрАТ „Сонола” має взаємовідносини з органами державного контролю (санітарними станціями, пожежною охороною, екологічною службою). Організація збуту розфасованої дезодорованої олії на підприємстві здійснюється за допомогою мережі дистриб’юторів і партнерів, а також торгових пунктів у м. Кропивницький. Так як ємність ринку невисока, а витрати на реалізацію в роздріб високі, то практично вся продукція реалізується через дистриб’юторів.

Велику частину у структурі реалізації продукції займає нефасована дезодорована олія. Цей тип продукції реалізується безпосередньо кінцевим покупцям – великим виробникам майонезу та іншим харчопереробним підприємствам. Як правило, потужні виробники майонезу стають постійними клієнтами і дистриб’юторами фасованої олії.

Для затвердження власної торгової марки, а також для укладання контрактів із новими дистриб’юторами фірма бере участь у спеціалізованих виставках Food&Drinks (та одержала декілька дипломів за якість продукції). ПрАТ „Сонола” має свою сторінку в Internet. Кожний місяць фірма розміщує свою рекламу в регіональних газетах у кожній області України. Також ведеться рекламна кампанія на регіональних каналах телебачення і радіо.

Завдання, які повинна вирішити „Сонола” для успішного ведення бізнесу: підтримувати високий рівень якості й можливості ведення бізнесу; визначити пріоритетні географічні регіони і пункти продажу; забезпечити постійне постачання продукції в зазначені регіони і забезпечити високий рівень продажу для обраних дистриб’юторів; забезпечити необхідну рекламну програму для створення сильної торгової марки; створити надійну мережу дистриб’юторів.

За прогнозами й існуючими виробничими потужностями „Сонола” може захопити 10% ринку. Вона призначається для людей із середньомісячним доходом не менше середнього рівня. Загальна стратегія поширення товару полягає в тому, щоб подати товар у найкращому вигляді, у найзручніше для кінцевого покупця місце, товар 11 постійно повинен бути присутній на полицях, що робить його доступним для споживача у будь-який час. Інноваційна діяльність підприємства припускає впровадження нових наукових розробок, прогресивних методів господарювання й організації виробництва.

Особлива увага приділяється соціальним інноваціям, за допомогою яких досягається підвищення продуктивності праці й стимулювання творчої діяльності робітників, поліпшення умов праці й підвищення її безпеки. Усі локальні й глобальні нововведення прогресивно впливають на виробництво. Підприємством було розроблено проект впровадження нового виробництва, що дозволить збільшити якість продукції, знизити витрати на „відбілювання” олії і збільшити її обсяг.

Тема №4 Управління інноваційним проектом

Навчальна мета заняття: сформулювати теоретичні знання та практичні навички управління інноваційними проектами, вивчити особливості ресурсного забезпечення та інвестування інноваційних проектів.

Кількість годин – 0, 25 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 4:

1. Інноваційний проект: поняття та основні види.
2. Моделі управління інноваційними проектами.
3. Ресурсне забезпечення інноваційного проекту.
4. Методи інвестування та фінансування інноваційних проектів.
5. Управління проектними ризиками.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Інноваційний проект: сутність, види та етапи.
2. Ознаки інноваційного проекту.
3. Учасники інноваційного проекту.
4. Фази життєвого циклу проекту. Взаємозв'язок між фазами життєвого циклу інноваційного проекту та фазами життєвого циклу продукту?
5. Основні функції та завдання управління інноваційним проектом.
6. Основні методи фінансування інноваційного проекту.

Практичне завдання

Інноваційна практика польського підприємства, від ідеї до впровадження
Фірма «Ка» займається розробкою та виробництвом косметичних засобів.

Розпочала діяльність у 1983 році. «Ка» є приватною фірмою у формі акціонерного товариства з участю польського капіталу. Крім того, частина працівників фірми — інваліди (46 осіб)

Фірма є одним з найвідоміших виробників косметики у Польщі, якому належить більше 10% на ринку країни. Ринок косметики для догляду за шкірою та волоссям, на якому працює фірма «Beauty», належить до складних. Практично кожен виробник косметики має доступ до сировини, єдиним обмеженням є її ціна. Тому головним ключем до успіху є ідеї щодо створення нових видів косметики з наступною розробкою рецептури та технологічного процесу. Підготовка одного виробу від ідеї до продажу у середньому триває на фірмі близько 2-3 років.

Протягом року фірма впроваджує не менше одного виробу. Це досягається завдяки одночасності робіт над значною кількістю виробів (тільки дослідження кожного виробу, що передують його запровадженню до торговельної мережі, тривають близько 2 років). Наприклад, у 1992-1995 роках фірма запровадила у продаж 50 кремів та інших препаратів для догляду за шкірою. Нові вироби здебільшого з'являються еволюційним шляхом (наприклад, існуючі вироби серії вдосконалюються, або серія розширюється за рахунок запровадження нових різновидів препаратів). Дослідження з питань приготування рецептури нового типу косметики та подальшого переходу до його виробництва санкціонує виключно директор з питань впровадження виробів. За наявності такого рішення один із технологів підприємства отримує замовлення на опрацювання рецептури. Відтоді даний технолог стає відповідальним за виріб, починаючи від опрацювання складу препарату до повної розробки процесу виробництва та його постійного контролю. Складні дослідження завершуються виробництвом препарату в лабораторії.

Першими «піддослідними кроликами», які оцінюють його ефективність, є працівники лабораторії. Фірма «Ка» відповідно до політики країн Європейського Союзу та США не проводить тестування нових препаратів на тваринах. Тестування розроблених препаратів проводиться у дерматологічній клініці медичної академії та, незалежно від цього, у клініці фірми «Ка». У рамках цих досліджень оцінюються безпечність та ефективність застосування — зволоження та еластичність шкіри. У випадку отримання позитивних результатів технолог, який займається препаратом, детально розробляє всі складові частини технологічного процесу та потрібні документи з метою отримання дозволу Польського інституту гігієни.

Постійна турбота керівництва фірми «Ка» про розширення асортименту зумовлюється постійним зростанням конкуренції. Нові вироби з'являються на основі еволюційного методу, коли існуючі вироби вдосконалюються або серія виробів доповнюється новими видами косметики. У сфері розвитку препаратів заплановано постійний розвиток, орієнтований на сучасні світові напрямки роботи в косметиці.

Питання для обговорення:

1. Інноваційна діяльність фірми «Ка» спрямована на впровадження інновацій, новацій, нововведень. До якого виду вони належать?
2. Яким чином досягається розроблення хоча б одного нового виробу на рік?
3. Які дії здійснювало підприємство щодо управління інноваціями.
4. Які інструменти використовуються підприємством під час управління інноваційною діяльністю?
5. Поясніть еволюційний метод створення інновацій.

Тема 5. Правила прийняття інвестиційних рішень

Навчальна мета заняття: сформувати практичні навички оцінювання ефективності інвестиційних проектів, а також вміння приймати рішення щодо доцільності та пріоритетності їх реалізації.

Кількість годин – 0,5 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 5:

1. Методи обґрунтування відбору інвестиційних проектів за критеріями ефективності.
2. Правила прийняття рішень з відбору незалежних та альтернативних інвестиційних проектів.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Принципи побудови системи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
2. Методи оцінки ефективності проектів реальних інвестицій.
3. Особливості оцінки ефективності незалежних та альтернативних проектів реальних інвестицій.
4. Статичні та динамічні методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

Розв'язати задачі:

Задача 1.

Є два варіанти інвестування 100 000 грн. з отриманням прибутку по роках: а) 1 – 30 000 грн., 2 – 50 000 грн., 3 – 50 000 грн.; б) 1 – 40 000 грн., 2 – 40 000 грн., 3 – 50 000 грн. Який варіант більш вигідний, якщо ставка банківського відсотка – 5% річних (розрахувати майбутню вартість кожного проекту)?

Задача 2

У таблиці наведено прогнозовані показники двох альтернативних інвестиційних проектів. Вирахуйте показники чистого приведенного доходу, індекс доходності, період окупності (дисконтований) та прийняти рішення про ефективність проекту.

Таблиця 1

Вихідні дані для розв'язання задачі

<i>Показник</i>	<i>Проекти</i>	
	А	Б
Обсяг інвестиційних витрат (на початок першого року)	10000	10000
Період експлуатації інвестиційного проекту	5	5
Чистий грошовий потік	13000	13000
По роках: 1-й	3000	1000
2-й	4000	2000
3-й	3000	3000
4-й	1500	4000
5-й	1500	3000
Відсоткова ставка (%)	12	12

Тема №6 Інвестиційні ризики, їх оцінка та мінімізація

Навчальна мета заняття: закріпити знання здобувачів освіти щодо сутності та видів інвестиційних ризиків, методів прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику, методів запобігання та мінімізації ризиків, сформувати навички оцінювання інвестиційних ризиків.

Кількість годин – 0,5 год.

Місце проведення: аудиторія коледжу, Zoom, Moodle.

Навчальні питання за темою 6:

1. Поняття інвестиційних ризиків, їх класифікація та характеристика.
2. Кількісна оцінка ризиків інвестиційного проекту.
3. Методи запобігання та мінімізації інвестиційних ризиків.

Питання для здобувачів вищої освіти:

1. Економічна сутність і зміст ризику.
2. Класифікація ризиків.
3. Характеристика джерел ризику.
4. Ризики інвестиційних проектів.
5. Методи визначення кількісної характеристики ризиків.
6. Заходи щодо зниження та запобігання ризиків.

Розв'язати задачу

Керівництво деякої компанії вирішує, створювати для випуску нової продукції велике виробництво, мале підприємство або продати патент іншій фірмі. Розмір виграшу, який компанія може одержати, залежить від сприятливого чи несприятливого стану ринку. Розв'язати задачу, використовуючи метод «дерево рішень».

Таблиця 2

Виграш компанії за різних станів середовища

Номер стратегії	Дії компанії	Виграш (грн.) при стані економічного середовища*	
		сприятливий	несприятливий
1	Будівництво крупного підприємства (a_1)	200000	– 180000
2	Будівництво малого підприємства (a_2)	100000	– 20000
3	Продаж патенту (a_3)	10000	10000
*Ймовірність настання сприятливого або несприятливого стану економічного середовища дорівнює 0,5			

Література: [1-4,5, 6,7,12].

План проведення заняття:

I. Проведення попереднього контролю теоретичних знань, практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти по темі практичного заняття.

II. Порядок проведення основної частини заняття: постановка загальної проблеми та її обговорення за участю здобувачів вищої освіти, розв'язування питань різної складності з їх обговоренням, розв'язування контрольних тестових завдань.

III. Порядок проведення заключної частини заняття.

Здійснити перевірку і оцінювання виконаних завдань. Підвести підсумок практичного заняття звернувши увагу на основні помилки при його виконанні.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 432 с.
2. Інвестування : компендіум / С.М. Безродна, Н.В. Миськова. Чернівці, 2013. 200 с.
3. Кавецький В. В., Причепа І. В., Нікіфорова Л. О. Економічне обґрунтування інноваційних рішень: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2016. 136 с.
4. Микитюк П. П. Інвестиційно-інноваційний менеджмент: навч. пос. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ». 2015. 452 с.
5. Управління інноваційними проектами: навч. посібник / уклад.: Н.Н. Пойда-Носик, І.І. Черленяк. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2017. 360 с.

6. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс: підручник / Б.М. Андрушків, О.Б. Бойко, Ю.Я. Вовк, І.П. Вовк, О.М. Владимир, П.Д. Дудкін, І.А. Кінаш, Л.Я. Малюта, Н.Ю. Мариненко, Л.М. Мельник, Г.С. Нагорняк, І.С. Нагорняк, В.А. Паляниця, О.Б. Погайдак, О.В. Скидан, І.І. Стойко, І.Б. Федішин, Р.П. Шерстюк. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2015. 1146 с.

7. Управління інноваціями: навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. Вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.

8. Чайковська М.П. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Одеса: Одеський національний ун-т імені І. І. Мечникова, 2015. 382 с.

Допоміжна література

9. Костюкевич Р.М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник / Рівне: НУВГП, 2011. 270 с.

10. Сазонець І.Л., Федорова В.А. Інвестування : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 312 с.

11. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. К. : МАУП, 2013. 184 с.

12. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / М.П. Бутко, І.М. Бутко, М.Ю. Дітковська та ін. ; за заг. ред. М.П. Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.

13. Попадинець Н.М., Журавель Ю.В. Інвестиційно-інноваційний розвиток національної економіки на засадах діджиталізації та дизайн-менеджменту. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2019. Випуск 3 (81). С. 132–135.

14. Управління інноваційними проєктами в умовах міжнародної інтеграції: монографія / О.О. Охріменко, Н.Є. Скоробогатова, І.М. Манаєнко, Р.С. Яресько. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2018. 262 с.

15. Левицька С.О., Полюхович М.Д. Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. Острог: Видво НУ«ОА», березень 2017. № 4 (32). С. 55–58.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

17. Закон України «Про інвестиційну діяльність» N 1561-XII (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

18. Законодавча база України. URL : Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>